

Izhaja vsakega 7., 15., 22. in 30. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Karla Marksa trg 2. — Naročnina znaša mesečno Din 4.—.

LETO II.

Ljubljana, petek, 7. septembra 1923.

Štev. 33.

Podržavljenje južne železnice.

Podržavljenje južne železnice. — Prvi akt novega generalnega ravnatelja. — Izprlje 1400 delavcev. — Gibanje v žel. delavnicah v Mariboru. — Ljubljanski železničarji solidarni z mariborčani.

Veliki plakati ministra saobračaja dr. Jankoviča so 31. avgusta in 1. septembra naznanjali, da je s 1. septembrom 1923 prišla južna železnica pod državno upravo. V »Razglasu« je nakopičenih toliko lepih besedi in toliko sladkih obljub, da železničarji ne vedo kam z njimi. Vse se obljublja, vse se zagotavlja, v koliko pa so te obljube resno misljene se je pokazalo že prve dni, ko smo imeli časi spoznati našega novega vrhovnega priganjača generalnega ravnatelja Deroko. Mi si iz podržavljenja ne delamo nobenih iluzij. Podržavljenja in socializacije že poznamo. Menjajo se ljudje pri koritih, a koritarstvo ostane isto ali pa se še poslabša in poveča, če se ne poslavijo prizadeti pravočasno v bran za svoje pravice. Tudi v našem slučaju ne pričakujemo za železničarje nobenih izboljšanj. Mesto naših dobrih znancev Segov, Bračičev in kakor se že piše ta cela »klapa«, je prišel do komande novi bradati Deroko in odkrito povedano malo nam je žal. Kadar smo imeli časi govoriti z g. Segom in kompanijo, smo se spomnili na razne afere in aferice in se nasmilili ob doslednosti teh gospodov, ki so tako lepo govorili o poštenosti, vestnosti, marljivosti, a v praksi pa so kazali odlične sposobnosti za Friess-Sketelove vagone, preproge in enake praktične in obenem za nekoga koristne akcije. G. Deroko pa smo spoznali doslej samo z ene plati in to je, da ima resno voljo in vse potrebne sposobnosti, da pri nas v evropski Sloveniji uvede balkanske navade in metode postopanja z delavci. Kar ne bo mogel sam izvesti pa bodo dopolnili skrbno izbrani mu pomagači in pomočniki, med katerimi se na železniško »šibarijo« brez dvoma najbolj spozna in razume bivši ravnatelj banke »Slavije«, bivši ljubljanski župan, bivši panslavisl, bivši poslanik, bivši minister in pokrajinski namestnik in sedanji pomočnik g. Deroka gospod dr. Ivan Hribar, katero ime vsem železničarjem garantira, da bodo pod njegovo komando živeli kot bog na Francoskem. Železničarji veselite se! Podržavljeni ste; mesto za akcionarje južne železnice boste smeli garati za akcionarje nacionalne akcijske družbe za splošno izkoriščanje delovnega ljudstva, za firmo SHS. Uspehi so že tu! Vašim skrbnim železodcem bodo samo obljube in sladke besede v »Razglasu« zadostovale, da bodo imeli mesece in mesece dovolj za prežvekovati. Zredili se sicer ne bodele, sicer pa gospodje bodo vedno pazili na to, da vam »velbani« trebuščki ne bodo delali ovir pri izvrševanju vaše službe. Gospodje vedo, kakšne preglavice lahko povzročijo preobširen trebušček, za to vso vemo delajo in skrbijo, da tudi vas ne zadene taka

nesreča, pod katero oni trpijo in ki jim dela največ težav.

—o—

Delavstvo v delavnicah južne železnice je 28. avgusta slopilo v pasivno rezistenco, katero je zakrivila bivša uprava delavnice v Mariboru. Uprava delavnice in njeni mojstri so si izmed 1400 delavcev izbrali okoli 60 protežirancev, kateri so delali nadure noč in dan. Od 6. do 2. so delali svoje normalno delo, od 2. do večera nadure, do julja pa so opravljali ognjegasno varnostno službo. Razume se, da so li revčki in u norčki, ki so bili brez pavze dan za dnem in noč za nočjo v službi, pri teh nadurah zaslužili po več kot 10, da celo po 15 in 17.000 kron mesečno, medtem ko 95% delavstva v delavnicah prejema bormih 2000, največ 4.000 kron mesečno. Ker so vse intervencije za odpravo tega protekcijonizma in korupcije ostale brezuspešne, je delavstvo 28. avgusta pričelo z izvajanjem pasivne rezistence. Na shodu 31. avgusta si je delavstvo izvolilo 7 zaupnikov in jih pooblastilo, da sporoče njihove zahteve obratnemu ravnateljstvu v Ljubljani. Zahteve so se prvotno glasile: 1. Odprava nadurnega dela. 2. odprava militarizacije. 3. Ukinitev započetih represalij proti posameznikom in 4. 1000 dinarska enkratna pomoč. V noči od 31. avg. do 1. septembra se je pa nenadoma izvršilo slavno podržavljenje in ko so v nedeljo 2. sept. in zopet v ponedeljek 3. in 9. septembra prišli izvoljeni delavski zastopniki na obratno ravnateljstvo, niso mogli ničesar opraviti, ker Bračič in Šega nista bila »kompetentna«, novi Deroko pa ni bil »informiran« in »ni imel časa.« (Torej ravnatelj nima časa, kadar se gre za usodo 1400 delavcev, ima pa čas, kadar se gre za preganjanje ene-ga zaupnika.) Kako velika laž je to, da ni bil informiran in da ni imel časa, je znak, da je za 3. septembra odredil, da se zaprejo mariborske delavnice in zastražijo z vojaštvom, ter da se je zaprlo 3 sodruge. Ker so ljubljanski delavci v žel. delavnici uvideli, da se obratno ravnateljstvo pripravlja, da s silo uduši gibanje mariborskih železničarjev, so se izjavili solidarni z mariborskimi železničarji in pokazali svojo solidarnost tudi s tem, da so v ponedeljek 3. septembra pričeli v delavnicah v Ljubljani izvajati tudi pasivno rezistenco, posebno pa še, ko so zvedeli, da je vodstvo mariborske delavnice potom letakov odpuščilo vse delavce in jim sporočilo, da bo vse delavljne na novo sprejelo na delo. (Delavljni so po mnenju Deroka samo oni, ki bodo garali in garali do smrti, brez da bi si upali povedati da gladujejo).

V torek so zastopniki delavstva ponovno prosili za sprejem pri gen. ravnatelju Deroko, ki pa je odklonil izvoljene zastopnike organizacij in sprejel samo tajnika delavske zbornice s. dr. Likarja in pa poslanca Zebola, katerima je izjavil da se noče pogajati z delavci,

da pa bo prihodnji teden enkrat poslal v Maribor komisijo, ki bo preiskala vzroke pasivne rezistence. Uspeh te intervencije so delegatje sporočili mariborskemu delavstvu na shodu 4. septembra, ki se je vršil v Kazino dvorani, na katerem je bila sprejeta sledeča resolucija:

Zbrano delavstvo konstatira:

1. Da je pasivno rezistenco v mariborski delavnici zakrivila bivša uprava južne železnice, ki v kljub ponovnim intervencijam, prošnjam in zahtevam od strani železničarjev ni pokazala niti najmanjšega razumevanja za bedno stanje delavstva, ki z dosedanjimi prejemki od 600 do največ 1000 dinarjev mesečno ne more izhajati.

2. Bivša uprava južne železnice je z uvedbo nadurnega dela, dala samo posameznikom priliko, da si s tem nadurnim delom svoje mezde nakoliko boljšajo, pri čemur pa je ostalo 95% delavcev neupoštevanih.

3. Da je delavstvo pokazalo dobro voljo za zopetni vslop na delo s tem, da je 31. p. m. pooblastilo 7 sodrugov za pogajanja z upravo juž. žel.

4. Da sta omenjena bivša uprava in sedanja državna uprava namenoma pasivno rezistenco zavlekla s tem, da nista sprejela delavske zastopnike, ki so se v to svrhu javili 2. in 3. t. m. pri obratnem ravnateljstvu v Ljubljani.

Zbrani železničarji izjavljajo: 1. da so voljni povrniti se na delo, čim dobe od

državne uprave juž. žel. garancijo, da se odpravi nadurno delo in da se ukinejo vse izvršene ali nameravane represalije proti prizadetemu delavstvu; 2. da stojijo odločno za zahtevami, izraženih v resolucijah od 11. in 16. III., katere je predložil vladi akcijski odbor; 3. zahtevajo, da sedanja uprava takoj skliče pogajanja na kateri se bo razpravljalo o zopetnem začetku dela.

Železničarji. Borba katere je bila vsiljena mariborskim sodrugom, je tudi vaš borba. Njihov uspeh bo tudi vaš uspeh in enako bi bil tudi njihov poraz vaš poraz. Vaša dolžnost je, da v Mariboru započelo gibanje sprejmete za svoje in da ga aktivno podpirate! Za zgubili nimate ničesar, bojazen lukaj ni na meslu. Militarizacija je ukinjena, ker se ni dala izvesti. In militarizacije se ne bojmo. Puške nam dajo pa smo zadovoljni z militarizacijo.

Vse organizacije posebno pa NSZO. morajo mariborskim dogodkom posvetili vso pozornost in tudi akcijski odbor bi se moral zanimati za ta slučaj, ker je to le epizoda enega samega velikega železničarskega gibanja. Železničarske organizacije in akcijski odbor naprej!

Ss. Magdič, Kren in Kmet, ki so bili v ponedeljek 3. septembra aretirani in odpeljani v vojaške zapore, so bili v torek 4. septembra izpuščeni, ker je vojaška oblast slednjič le uvidela, da od 1. septembra, odkar je ukinjena militarizacija, ne sme več igrati policaja železniških ravnateljev.

Rudarski štrajk.

V 7. tednu stavke. — Aranžiran napad na električno centralo v Trbovljah. — Aretacija 30 zaupnikov. — Orožniki zaprli centralo Z. R. D. — Nove aretacije in konfiskacija denarja za podpore. — Štrajk se ne sme zlomiti.

Že v tretjem tednu stavke smo mogli opaziti, da se vlada z vso vsmo postavlja v bran ogromnih profitov trboveljskih premogarskih baronov in proti domačemu delavstvu. Nemoženo je trboveljska družba izvršila tatvino rudarskega dinarskega fonda, nemoženo je mogla vsakemu stavkujočemu odtegniti 120 Din in s tem oškodovati rudarje za 1.200.000 Din, še za deložacije bi vlada dala na razpolago orožništvo, da se ni usrašila pred posledicami, ki bi jih tako postopanje izzvalo v javnosti. Ker aretacije zaupnikov niso mogle zmanjšati odporne sile stavkujočih in ker se ni mogla dokazati niti najmanjša činjenica, da je štrajk političen in ker vse represalije niso pomagale, da bi se stavka zrušila, je bilo treba upotrebiti druga sredstva, da se stavka zruši. V noči od 29. na 30. avgusta se je izvršil dinamični napad na električno centralo, ki se ni posrečil, niti ni napravil kake posebne škode za družbo. Pač pa je v zvezi s tem napadom bilo aretiranih nad 30 zaupnikov organizacije in zapečalilo se je prostore rudarske organizacije Z. R. D. Neglede na to, da so se rudarji cel čas posluževali le zakonitih sredstev boja in da med rudarji ni anarhističnih elementov, je popolnoma izključeno, da

bi kdo izmed stavkujočih mogel izvršiti ta napad. Centrala je zastražena po orožnikih, v centrali je zaposlenih do 20 oseb, kako bi mogel kdo neopaženo izvršiti tak napad. Govori se, da je prišel v centralo skozi streho, toda kako in odkod pa na streho? Svar nepristranske komisije bi bila ugotovili krivce, to pa se doslej ni zgodilo in mi to razumemo. Že štiri tedne sedijo v zaporu trije zaupniki, katere je družba osumila, da so pisali štrajkbreherjem grozilna pisma. V štirih tednih se sodišče ni potrudilo izvršiti potrebno primerjavo pisave, ker bi morale zaupnike izpustiti, to pa ni trboveljski družbi po volji in zato morajo zaupniki sedeti v ječi. V zvezi z atentatom so bili aretirani vsi rudarski zaupniki, če bi se našlo krivca, bi se morali zaupniki izpustiti in odpreti organizacijo Z. R. D. in zato krivca še niso našli.

Rudarje se ne more zbegali, dokler so med njimi vestni zaupniki. Zato jih je bilo treba odstraniti in stane naj kar hoče. Organizacija Z. R. D. je trboveljski družbi in v peli; za razpust je bilo treba najti vzrokov. Tako presojava in sodimo atentat in ne motimo se.

Ker vse to še ni pomagalo, je šlo

Sodrugji in sodružice, zbirajte za stavkujoče rudarje! Pokažite svojo razredno solidarnost.

orožništvo še dalje. Aretiralo je brez povoda blagajnika Z. R. D. in mu ob tej priliki odvzelo ves denar, zbran za podpiranje stavkujočih.

Vkljub vsemu nasilju traja stavka disciplinirano dalje. Poročila o velikem številu stavkokazov, ki jih izdaja trboveljska družba so pretirana in tendenciozna. Resnica je, da stavkokazov med rudarji ni, deloma se dela samo na dnevnih kopih v Trbovljah in v Kočevju. V jama se nikjer ne dela. Vse, kar se producira, producirajo s stroji-bagerji.

Rudarji bodo vstrajali, ker se zavedajo, da od tega boja zavisi njihova usoda bližnjih let. Končno bodo morali magnatje le popustiti, do listega časa pa bodo rudarji raje umirali od glada, kot pa da bi se predali na milost in nemilost krvnikom trboveljske družbe.

Zrteve.

V revirjih je žandarmerija doslej aretirala že čez 50 sodrugov, funkcionarjev in zaupnikov rudarske organizacije Z. R. D. Med njimi se nahajajo tudi sledeči sodruzi:

Salamon Franc, Forte Andrej, Veber Karol, Višček Franc, Petek Anton, Hauptman (oče in trije sinovi), Aškerc Mačevž, Princ Jože, Erjavc Franc, Grebenc Mirko, Pirnat Ivan, Kovač Franc, Jesih Peter, Kačnik Ivan, Gorjanc Jože, Gorjanc Ivan, Brinar Karol, Brinar Ciril, Pasovnik, Vrbnik, Bračun, Rozman, Jazbec Ivan, Godec Avgust, Blatnik, Weinberger Mirko, Zužek Vinko, Oblak Jakob, Pajtlar Marlin, Radej, Klopčič Ciril, Čebin Mačevž, Kočevar Franc, Rotar, Makar Ivan.

Za ostale še nismo mogli izvedeti, ker nam žandarji zabranjujejo vsako poizvedovanje.

Sodruzi! Nabirajte za žrtve reakcije!

da delavke ne smejo nič o tem slučaju javnosli povedati, ker drugače bodo obučile močno roko tega suroveža.

Išli priganjač Kotar ima navado, da delavke po svoji mili volji premešča iz oddelka v oddelke ljudi ko ni nobene potrebe, samo za to, ker se mu ena ali druga delavka ne dopade. Tako je prošli teden premestil eno delavko na težje delo, ki je zaposlena že od leta 1910. na njeno mesto pa pošlavl drugo njemu simpatično in pokorno delavko, ki je prišla mnogo pozneje v tovarno. Prošletš dolične oškodovane delavke ni nič pomagal.

Iznašamo to v javnosti in pozivljamo tem pošlavl ravnateljstvo tobačne tovarne v Ljubljani, da pašalukom Kotarjev in

njemu podobnih napravi konec, sicer bo delavstvo moralo poseči po samoobrani. In za posledice bo moralo nositi odgovornost edino le ravnateljstvo tobačne tovarne, ki dopušča, da taki in podobni slučajji ostajajo brez kazni.

Tobačno delavstvo pozivljamo, da se srčne v svojih strokovnih organizacijah in jača svoj »Savez monopolskih rudnika«, ker bodo le pošlavl odločnega boja vseh monopolskih delavcev razni Kotarji za v bodoče onemogočeni.

Živela enofna organizacija monopolskih delavcev!

Inspekcija dela, delavska zbornica, zganite se!

Tobačne delavke.

Za ujedinjenje kovinarjev.

Mi čulimo na lasnih plečih bilanco te kompromisarske politike: delavski razred Jugoslavije brez vsakih političnih pravic, plače reducirane pod eksistenčni minimum, nesramno izkoriščanje s strani podjetnikov. G. Thomas, vodja angleških strokovnih organizacij izjavlja, da po vojni naloga strokovnih organizacij ne obstoja samo v tem, da služi interesu delavskega razreda, temveč morajo skupno z delodajalci zgraditi zrušeno gospodarstvo. Treba je vpostaviti boljše in normalne vezi med kapitalom in delom, kar je najboljše sredstvo, da se vpostavi zaupanje med delodajalci in delavci. Po njegovem mnenju liči glavna težkoča za sporazum v tem, da delavstvo ne razume stališča podjetnikov. Nemški strokovni vodja Leipart pripoveduje v glasilu »Glaserzeitung«, kako je prišel do tega, da z delovno skupnostjo zboljša socialno bedo. Ko se je 10. novembra 1918 prebudil, je bila revolucija tu, šel je v pisarno, tam ni našel nobenega, povrnil se je domov in začel pisati teze za skupno sodelovanje delavcev in podjetnikov-kapitalistov, da se zopet vpostavi staro kapitalistično Nemčijo. S temi tezami je šel k Legien-u, znanim žollim strokovnim birokratom, ki mu je pripovedoval, da se je on v istih zadevah pogovarjal s Stinnesom (petim najbogatejšim človekom na svetu, možakarjem, ki financira nemške fašiste in kontrarevolucijo). Tu vidimo kričečo profidelavsko politiko voditeljev Amsterdamske strokovne internacionale. Ni pa povedal Leipart, da je proletarijat pošlavl te delovne skupnosti z buržuazijo propadel, ampak trdi, da se delavstvu sedaj bolje godi!! (Naj se samo pogleda na položaj delavstva danes v Nemčiji, kamor ga je dovedla ta »delovna politika« gg. Legienov et Consortes!)

V Sloveniji imamo žive slike takih velezaslužnih gospodov, ki s svojo »delovno skupnostjo« sicer niso zboljšali položaj delavstva, ampak so oni postali sekvestorji ter milijonarji (Tone), drugi pa tajniki raznih newyorških izseljeniških sekretarijato in sličnih sinekur (Ethin). Kako ljubijo socialpatrijoji kapitalistično državo, nam kaže tudi g. dr. Korun, ki je dejal na nekem predavanju v Trzinu, da ako so tu komunisti, se naj drže mirno, ker država rabi davke za vojsko, žedarmerijo in policijo! Oglejmo si v Celju zbirališče socialpatrijotov in izdajalcev od Etbina, Toneta, Mihevcva, Golouha, nežnega »marksista« Likarja do Svetka, Golmajerja itd., ki razpravljajo o končnem cilju — pa ne proletarijata — ampak načina, kako bodo še nadalje ociganili delavstvo.

Trdi se celo, da so g. ravnatelj bolniške blagajne Kocmur stopili v radikalno stranko in so mu baje sledili še gg. Pelrič, Kopač in Simončič, ki javno agitira za vstop v radikalno stranko.

Mi vidimo iz tega, da dovede strokovna birokracija in konfuzionizem teh čudnih »marksistov« končno do — molzne krave in korit, seveda na račun delovnega ljudstva. Ni čudno, ako pošlavl taki »delavski voditelji« in rožice okoli hamburške in amsterdamske internacionale sedijo vkup s fašistovski in teroristično-kapitalističnimi vladami, kakor je to slučaj v Bolgariji in da v času najhujšega terorja v Jugoslaviji čehoslovaški socialpatrijot Dick pozdravlja kralja z obžalovanjem, da je obisk incognito.

Iz gornjih citatov in dejstev se jasno vidi, da hočejo Amsterdamovci, da delavci zopet na svojih plečih vpostavijo kapitalistično gospodarstvo. Iz vsega tega zveni njihova želja po odstranitvi razrednega boja, kot faktorja, ki škodo

Škandal v tobačni tovarni v Ljubljani.

V eni zadnjih števil »Strokovne Borbe« smo govorili o skrajno nizkih mezdah v ljubljanski tobačni tovarni, danes pa moramo javnost seznaniti z nekaterimi drznimi šikanami, ki jih mora tobačno delavstvo Ljubljane pogostoma prenašati.

Surovost mojstra, ki sliši na ime Kotar, je prišla že do skrajne meje in to nam najbolj potrjuje naslednji slučaj:

Koncem meseca avgusta t. l. premešhl je isli brez vzroka delavko Zapušek iz oddelka za cigare k oddelku za sortiranje in mešanje tobaka. V prostoru, ki se po tovarniškem nazivu imenuje »Harman«, morala je ista v družbi še ene delavke sortirati in mešati tobak v majhnem zagušljivem in praha polnem prostoru. Mešanje tobaka se vrši na ta način, da se vse mogoče vrste tobaka, ki je razen drugih za zdravje nevarnih bacilov pomešan do polovice s prahom, raztresajo in mešajo, pri čemur morajo zelo mlada in še nedoletna dekleta manipulirati z balami od 50 kg tobaka, ki ga mečejo tudi v zaboje, kateri so težki po 20 in več kg. Torej 20 letna deklica, ki je vsled večletnega dela v tovarni že ilak boleha, mora v prahu in zagušljivem prostoru manipulirati z 70 in več kg težkimi zaboji, premešlavajoč in mešajoč dnevno količino tobaka v teži od 900 in celo 1200 kg na dan.

Delavka Zapušek, ki je slabše telesne konstrukcije, je opravljajoč to za ženske sploh nezdružljivo delo, v par dneh zadobila okrog pasu velike modre otekline in se je zjutraj dne 30. avgusta 1923 zglasila pri mojstru Kotarju, da ji izda bolniški izpisek. Na surovi način, ki ga

pozna samo mojster Kotar, morala je dolična delavka dalje časa poslušati njegove razne pridige o tem, kako ona ni v resnici bolana, nego jej se ne ljubi opravljati to delo radi lenobe. Delavka je v tem trenutku slala komaj na nogah in ji je uspelo dobiti od tega suroveža zdravniški list in sicer le s pristavkom, da ne sme iti k drugemu zdravniku kakor k tovarniškemu. Tovarniški zdravnik je bil ta čas na dopustu in ga omenjena delavka ni mogla dobiti. Vsled slabosti in bolečin pa je ista doličnega dne okrog 11 ure dopoludne padla v tovarni v nezavest in bila prenešana v ambulanco tovarne. Ko je okrog 2 ure popoldan komaj prišla k zavesti, so se zdravniki, ki so slučajno ta dan bili v komisiji za pregled starih upokojenih delavk, zgražali nad takim postopkom surovosti in ji pri pregledu pristavili, da je dolično delo, ki ga je opravljala pretežko še za močnega in odraslega moškega, za ženske pa tako delo sploh ni. In isti zdravniki so jo poslali domov v nego.

Tobačno delavstvo Ljubljane najodločnejše protestira proti takem postopanju, da mora zaradi brezmiselnosti enega suroveža delavka na delu pasti v nezavest in tako ležati 3 ure brez, da bi se jo odvedlo v bolnico ali se ji na drug način dala prva pomoč. Da slučajno niso bili prisotni zdravniki neke druge komisije, morda bi ista morala v zadušljivih prostorih tobačne tovarne tudi poginiti. Tobačno delavstvo je takoj dalo duška svojem nezadovoljstvu nad takim postopanjem, ali je surovež Kotar rogovilil, da je lahko kritikovali ali se mora delati ne pa lenuhariti in

Plačaj takoj članarino svoji strokovni organizaciji!

LISTEK.

Po R. Korngoldu.

Poslednjič na barikadi.

(Slika iz delavskega boja v Ameriki.)

Družba je storila prvi korak. Iz tovarne je odslovila tri »nevarne« agitatorje. Posledica je bila — stavka. Družba seveda tega ni pričakovala. V tovarni se je sicer govorilo o unionizmu že cele mesece, toda delovodje so mislili, da so to le neškodljive besede. In računali so: »Če odslovimo glavne voditelje organizacije, bo vsake take govornice kmalu konec«. Ali zmotili so se. Organizacija je pozvala delavce v stavko.

Naravno, med delavci je bilo precej takih, ki se niso odzvali. Enim je že prirojeno, da so svojeglavci, drugi imajo velike rodbine, in ljubezen do svojcev jih stori strahopetce; zopet drugi, ozkosrčni in sebični, skušajo izkoristiti stavko svojih tovarišev, češ, da jim družba preskrbi boljše delo in večjo plačo, če jej ostanejo zvesti. Bilo pa je tudi par starih delavcev, ki so znali, da ne dobe nikjer več dela, ako se pridružijo stavki.

Med temi je bil tudi Dan.

Dan jih je imel že čez šestdeset na plečih, bil je slab in sključen. Svoj čas se je zelo boril za organizacijo. Bil je

član prve delavske Unije v Ameriki in je pomagal organizirati več krajevnih organizacij. Leta 1894 se je udeležil glasovite Debsove stavke — železničarske. Kot železniški strojevodja je takrat izgubil delo in z mnogimi drugimi vred prišel pri kapitalistih v »črni imenik«. Romal je za delom od mesta do mesta in izkusil vso muko in bedo brezposelnega delavca. Sele po več letih se mu je posrečilo, da je dobil službo v železarski tovarni. Pa še tega bi ne bil vlovil, da si ni bil spremenil imena. Sedaj dela že neprestano pet let. Star je in slab. In ko je napočil glas, da bo stavka, je zbolelo Dana v dno srca. Ali naj gre? Spomni se na dom. Tam je njegova žena, ravno tako stara in slaba, kakor on, vrhutega jo muči revmatizem in je že na pol oslepela. Spomni, se — v predalu trhle omare, v oguljenem možnjčku ima stoindvajset dolarjev. To je njegovo celo premoženje. To je vse, kar ga še loči od stradanja. Spomni se preteklosti — dolgotrajnega beračenja za delo, prenočevanja pod milim nebom ali na umazanem podu, ter motledovanja za skledico juhe. Ali tedaj je bil še mlad. Danes je star. Dan je povesel glavo in srečo gledal v tla. Star — star! — O, ko bi bil vsaj deset let mlajši! Vsaj deset let!

Za Dana so nastopili mučni dnevi. Če je zvečer doma ženi čital iz časopisa, je umolknil kar sredi stavki in misli so

mu pohitele v dvorano kjer zborujejo njegovi organizirani sodruzi. O, kako rad bi bil med njimi. Voliti bi se dal v odseke in delal bi za organizacijsko stvar kakor nekdanj. In pred očmi so se mu porajale slike iz nekdanjih dni, iz dnevoj revolte in boja, dolge vrste korakajočih stavkarjev... »Zakaj ne čilaš?« je vprašala stara, na pol slepa žena. Dan se je zdrznil in popravil nosičnike. »To presneto steklo mi ne služi več, ne vidim dobro.« Čuvaj si oči Dan, saj veš, da moraš skrbeti za oba, je vzdihnila žena.

Ampak Dana niso mučile oči.

Končno je bila stavka napovedana. Delavci so poslali v družbino pisarno deputacijo, ki je imela predložiti njihove zahteve. Uradniki družbe pa so prezirljivo odgovorili, da ne sprejmejo nobene deputacije. Vodstvo organizacije je nato sporočilo družbi, da bo čakalo na odgovor do desete ure naslednjega dne. Zgodaj zjutraj je prišla četa delavcev v delavsko dvorano. Čakali so do pol enajste ure, a odgovora ni bilo. »Naprej«, je zadonel poziv. Delavska četa je oslavlila dvorano in s praporjem na čelu odkorakala proti tvornicam. Med delavci v tovarni je že ves čas od jutra vladal nekaj tajinstven nemir. Možje so si pomežikovali, drug drugemu nekaj šepetali in zdaj pa zdaj je kateri nervozno pogledal na uro in

posluhnil pri oknu. Čim bolj se je bližal čas, tem večji je bil nemir.

Napočila je enajsta ura. Nekdo vslikne in skoči k oknu. Godba je zaigrala, da je bilo slišati po celi tovarni. Delavska četa je obstala pred tovarno in godba je zaigrala »Bojno delavsko himno«. Mogočni udarci bobna so odmevali kakor klic na vojno. Kot bi mi gnil je zavrvl po vseh delavnih prostorih. »Naprej! Z nami, kdor je mož! Z nami, kdor je za naše pravice!« Hrup in navduševalni klici so odmevali po vseh kotih. Možje in fantje so ustavili stroje, pobrali suknje in kape in drveli na cesto. Navdušenje je raslo. Mnogi, ki niso mislili stavkati, so bili v hipu prevzeti bojavnega duha svojih tovarišev, pometali so orodje na tla in hiteli za drugimi. Navdušenje pa je priklopilo do viška zunaj pred tovarno, ko so pri vrelce čete delavcev tudi iz sosednjih delavnic in se srlnil v velikansko množico. Vsako novo četo je pozdravil grom urnebesnih klicev, ki so izražali veselje in odobravanje. Zapel je boben, klobuki in kape so frčali v zrak in cela armada je odkorakala v delavsko dvorano.

Ali Dana ni bilo med njimi.

Majhno število postarnih in strahopetnih delavcev je ostalo v tovarni in Dan je bil med njimi. Stal je pri svojem stroju — srce mu je tolklo kakor s klavdivom in po ovenelem nagubančenem

duje konsolidaciji kapitalistične države, bojazen pred revolucijo, pred mezdniimi gibanji in seve še veliko bolj pred socializacijo itd.

Proletariat, ki občuli na svojem hrbu vso težo ofenzive kapitala, se je začel upirati proti tej izdajalski politiki in strokovni birokratije, ki sabotirajo razredni boj, so spoznali nevarnost, ki preli njihovim zvezam z buržuazijo. Nemško socialno demokracijo, — ki je po vojni izjavila, da je treba produkcijski aparat države vpostaviti, predno se pride do socializacije in katere član Severing, pruski minister policije, se je bahal, da so bili oni (socialpatrijoti), ki so preprečili socializacijo rudnikov — danes zapušča nemško delavstvo.

Se bolj karakteristična je izjava Thomasa, voditelja angleških reformističnih strokovnih birokratov, ki je ob priliki poloma rudarske stavke (ki se je polumila ravno po zaslugi teh reformistov) izjavil: Generalno stavko smo morali preprečiti, ker če bi do te prišlo, bi se odstranilo kralja in parlament ter postavilo sovjetsko republiko. Ta nevarnost pa nas je vodila, da smo preprečili generalno stavko.

Tu imamo kričeč dokaz, da se Amsterdamski tudi najnesramnejšega izdajstva ne ustrašijo.

Enaki lopovski čini se odigravajo tudi v drugih državah, povsod podpira amsterdamska strokovna birokracija kapital v njegovi ofenzivi proti delavstvu. Vse to delajo oni, ker vejo, da pomeni danes vsako večje mezdno in socialno gibanje ukinitje te »delovne skupnosti« in pol k revoluciji. Vsled tega se poslužujejo vseh sredstev za odstranitev revolucionarnih delavcev. Ameriški strokovni vodja Gompers izjavlja: Glavna naloga strokovnih organizacij je, boj proti elementu, ki bi hoteli postaviti strokovne organizacije na stališče razrednega boja. Svetek, predsednik osrednjega društva kovinarjev, izjavlja na občnem zboru »Svobode«, da ne sprejme J. Zorge v članstvo, ker isti noče nič žrtvovati za Amsterdamsko

Internacionalo. Vodstvo »Deutsches Eisenbahner-Verband« je, potem ko je bil v Berlinu izvoljen komunističen odbor organizacije, zavzelo sledeče stališče: Vodstvo lahko volitve ne pripozna in radi tega se zamore izvoljeni odbor prisiliti k demisiji. (Na jesenih to prakticira pri kovinarjih Svetek.) In v Ljubljani?! Zivliski delavci zaključijo, da nočejo biti več včlanjeni v Strokovni komisiji, zaključijo priklonitev k »Z. N. S. O.« in ko hočejo premeseliti organizacijo in inventar — strokovna komisija pozove policijo, da jih vrže na cesto in se polasti njihovega premoženja. Francoski Amsterdamski izjavljajo: Komunist je naš najnevarnejši sovražnik, zato se moramo proti njemu boriti.

Ni čuda, da ni samo internacionalni proletarijat, nego tudi proletarijat Slovenije spregledal in obrača hrbet tem policaj-socialistom. Iz vseh neštealih primerov je jasno, da smatrajo strokovni birokrati okrog C. R. S. J., Strokovne komisije v Ljubljani in S. S. J. v današnji situaciji za njih največje sovražnike: komuniste ter revolucionarno opozicijo in da je treba strokovne organizacije očistiti teh elementov, če treba potom izključitev, da bi tako ne prišla »delovna skupnost« v nevarnost. Če izključitev posameznih članov ne zadostuje, se razpustijo krajevne organizacije in ako še to ne pomaga, se razbijejo tudi cele strokovne organizacije, samo, da se kurz njihove protidelavske politike ne izpremeni.

Seveda vsaka taka akcija teh pomagačev kapitala ojuanači meščanstvo in podjetnike k novemu napadu.

Kakšna naloga obstoja za nas. Proti nam stoji dobro zgrajen aparat meščanske države, ki ga podpirajo razne fašistske tolpe, jasno je, da moramo vsled tega mi pritegniti v delavske organizacije vso ono maso neorganiziranih, ki gleda še boj od strani in poskušati vpostaviti proti ofenzivi kapitalistov eno fronto proletarijata.

(Dalje prhodnjč.)

zato on osumljen, da je ukradel dinamit pri Birolli. Dejstvo je, da je vsa obložnica sama laž in je brezdomno zopet kak socialpatrijotski rdeč nos zraven, ki misli, da bo v eni osebi ubil pokrel naših in sebi ustanovil podružnico želodca. S. France Klopčiča se dolži isto. Vendar je vse vkup laž. Potem so preiskali še več drugih sodrugov in jih je Jerše, eden najnaprednejših žandarjev, opsoval z »boljševskimi mulci« in afealatorji, s psovskami, kakršne premore le olikan orožnik. (Naši socialdemokrati bodo gotovo zopet to »Borbo« pokazali Jeršetu. Dober tek!) Ko so jih vedli na orožniško postajo, so vsklkale ženske: »Četudi greste vi, mi bomo vseeno štrajkali!« In še isti dan so šle ženske in napadle štrajkbreherje-pisarje, ki so prišli iz jam, z besedami, kakršne res zasluži štrajkbreher, ostuden kot močerad. Orožniki pa so skakali spel okrog teh žensk, važno popisovali, a ženske so se jim smejale. Še sodnik v Litiji se je nasmešnil: »No, zdaj bomo pa še eno tropo žensk dobili. Jelnišnico bo treba povečati«. Bogme, g. sodnik, v vaših zaporih so sami Zagorjani in še za te bo premalo, ker — vsi so lačni. Kdor pa je lačen in si upa to povedati, gre v Litijo na letovišče, prepleteno z rešetkami.

Torej: moški so v akciji, ženske so pričele in že otroci kažejo za štrajkbreherji: »Kak, e, kak!« Zato vstrajajmo in vsi bomo zmagali, ker moramo.

V naslednjem navajamo štrajkbreherje. Med njimi je nekaj mesečnikov, ki smo jih tudi navedli.

Štrajkbreherji iz pisarn, ki jih je Trboveljska nagnala v jamo, da tam 8 ur presede in iščejo oken:

Sadar Pepe (Orjunc); Repovž Leopold, pisar in faliran študent; Godina Feliks, pisar; Bukovšek, pisar; Dolinšek; Gričar Zane; Rozman.

Štrajkbreherji Orjunci-študenti: Kiefer Valler; Pikelj Franc; Savšek Mirko; Jan Slavko; Vrabič Rudolf; Poljšak Slavko; Globokar Zane.

Štrajkbreherji-delavci, izmed katerih pa ni nihče zaposlen v jami:

Krauskopf Franc, straži premog; Likar Peter; Šuligoj; Lajovic Miklavž; Lozina Ivan (ki preje ni delal pri rudniku) stražijo premog. Vidic Ivan, strojnik; Repovž Martin, strojnik; Ule Blaž; Hauptman Jože; Lavrič; Šekš Andrej; Koprivc Anton; Raspolnik Franc, pri lesu; Anžur Franc, polovični šlemmajster v Kofredeju; Plahut Jože; Ludovika; Žoher Ignac; Dežman, strojevodja; Ritter Franc, strojevodja; Drnovšek Ivan; Rebaršek, Drnovšek Alojz, Orjunc; Ilnikar Karol; Ilnikar; Snoj Ivan; Javoršek Ivan; Bašelj Jože.

A evo vam ga, najnesramnejšega

imena: **Lojtra Fortunat**. Ta nečlovek je birmal in vabil ljudi naj gredo delat. Rudarji si ga bomo dobro zapomnili, njegga, ki nam hoče odvzeti še ta kruh, ki ga imamo!

Rudarji, ne nasedajte takim lopovom, ki jih plača Trboveljska družba. Boljše je, da še nekaj časa stradamo in zmagamo, kot pa, da bi odslej še bolj stradali kot doslej.

Proč štrajkbreherji!

Rudarji, vstrajajmo!

Eden, ki ne odjenja.

Zagorje. Zaščitniki in prijatelji barske Trboveljske družbe in njih psovnanje nad ubogim rudarskim delavstvom presega tudi že vse meje in njih vso kulturo hočejo pokazati tudi v pravi luči. Tako se je pokazal nekdanji viceprezident pokojne »Unije« v Zagorju konzumar Melhior Čobal-ček. Ker ga je pri zadnjem pogajanju g. veliki tiran Skubic pohvalil, je najbrže možiček to zvedel ter psuje borbo rudarskega delavstva celo na javnih prostorih. Minuli teden se je sprehajal nevesč socialist Čobal po peronu zagorske postaje. Nankrat mu šine v glavo, češ, ali ne bi bilo dobro malo skritizirati to stavko, alo: hajdi, tam stoji par orjuncev (bili so sami trgovci, gostilničarji itd.) podebatirajmo malo.

»Na zdravje, gospodje!«

»Zdravo, g. Čobal!« — Globok poklon.

»Ti, P. k, kaj misliš o tej stavki? Veš kaj? Včasih smo stavkali vsakih pet let enkrat, pa smo tudi kaj dobili. (Pravilno bi moral reči so stavkali.) Zdaj pa stavkajo za vsak d. . . k, če se eden ne more us. . . t, pa je že štrajk!« Burno odobravanje in kimanje ter miganje s trebuhi.

»Ja, ja, g. Čobal ima čisto prav!«

Vlak pridrdra.

»Zdravo, gospodje!« — »Živel Čobal!«

Srečni potniki, ki ste dobili tako človekoljubnega vampirja za sopolnika.

V II. kategoriji prijateljev Trboveljske premogokopne družbe se prištevata tudi že delavstvu znani priganjač **Franc Ritter**. On in njegova števila družina, njegova žena, mati njena in njegov hvalevredni sin Francek (štrajkbreher) agitirajo za na delo, skačejo neumorno in lažejo ter lovijo delavce in njih žene, da bi jih spravili na delo k apnenicam, ali vse zastoni. Dobil je sicer par nejljudi, ki niso bili preje pri Trboveljski in sicer sledeče: Mahija Levca, Kovača, Kokolja Valentina, Gregorčiča Franceka, Zupančič Antonijo. Nadalje še par drugih orjuncev ter figarjev. Ker to še ni dovolj, hodi to človeče tudi okrog, ustavlja ljudi na cesti ter agitira za delo. Toda vse njegovo prizadevanje je zaman. Delavstvo vstraja. Zato so-

Iz revirjev.

Stavka traja vstrajno in v redu dalje. Vse nakane Trboveljske prem. družbe so šle v nič. Plakati, ki jih je lepil inženir-plakater **Lapornik**, so ostali brez uspeha. Lepil jih je namreč samo na njemu bolj varnih krajih. Kljub temu je baje okrog polnoči s plakati pod pazduho in klobukom v roki bežal ta prvi jugoslovanski inženir (plakater) na vso moč proti domu. Za njim sta namreč, kakor pravijo, brzela dva — bolj ševika. Plakate, ki jih je še imel, je najbrže vrgel proč, ker potem se ni upal

več ven. Torej ta plakatarska akcija je bila ničeva. — Ko je Trboveljski centrali odneslo streho, so aretirali naša sodruga Franca Klopčiča, omladinca in **Mirkoja Weinbergerja**. Mislite, »sodrug« orožniki (kot vas baje imenujejo razni socialisti socialistov), da če Arh prav rad lumpa in ob vinu ponoči govori, da je socializem utopija, da mora potem tudi kdo drugi. Še v tem ste popolnoma sami. V obložnici na s. Weinbergerja je namreč napisano, da je bil dolžni dve noči z doma in da je

Ali si že član „Zveze rudarskih delavcev“?

licu je lil potok solz. Zvoki godbe so utihnili, delavci so bili že davno odšli. Dan je pa le stal na svojem mestu in ushnice so mu šepetale: »Skeb sem (stavkokaz) — grd, ušiv skeb«. Toliko, da ni zajokal na glas.

Vstopil je glavni delovodja in se na kratko zahvalil vsem, ki so ostali družbi zvesti in ki ne poslušajo delavskih agitatorjev, »kateri rušijo prijateljske vezi med delavci in delodajalci in delajo le zdražbo«. Povedal jim je, da so interesi kapitala in dela identični in da nihče ne more bolj skrbeti za delavce, kakor delodajalci.

Možje so poslušali in marsikateri se je obrnil v stran. Znali so, da jih ni pridržala zvestoba do družbe v tvornici. Bilo je pa tudi nekaj izdajic, ki so ploskali in glasno prihrjevali besedam delovodje. To so bili ničemniki, ki so upali, da jim sedaj družba podvoji plačo.

Stari Dan je molčal in grizel ushnice. Najbolj se je pa Dan bal večera, ko bo moral domov. Vedel je, da bodo stavkovci stražili tovarno — in on jim bo moral gledati v oči. Ni se bal, da bi mu storili kaj žalega, o ne, nihče se ne more tako daleč spozabiti, da bi udaril starčka. Vrhutega stoji pred vratmi tovarne cel kordon policije, ki ima nalogo čuvati tiste, ki nočejo stavkati.

Šel je iz tvornice sključen v dve gubi, mark in s povešenimi očmi. Stavkovci so takoj obkolili gručo nezvestih de-

lavcev, čim so se pokazali. Prijazno in prepričevalno so jih nagovarjali, naj spregledajo svojo napako in se pridružijo organizaciji. Par so jih res pregovorili in množica jih je veselo pozdravljala. Dana je mučilo kaj naj poreče, kadar ga ogovorijo in bo li mogel vzdržati. Toda — nihče ga ni ogovarjal. Videl je kako se stavkovci spogledujejo in nekaj šepetajo med seboj, toda vsak se mu je umaknil s pota. Tedaj je Dan razumel vse. Vedel je, da tovariši poznajo njegove razmere, mnogi med njimi poznajo tudi njegovo preteklost, vedo, da čuti ž njimi z dušo in srcem, toda zdaj je star in doma ima bolno in na pol slepo ženo. In to je Dana neizrečeno zbolelo. Simpalični pogledi njegovih tovarišev so ga bolj boleli, kakor če bi ga obsuli z najgršimi psovkami.

Družba je pričela dovajati skebe. Mnogi so zagazili v to žalostno obrl vsled dolgotrajne brezposelnosti ali pa so poslajali žrtve lažnjivih inseratov, ki jih je družba uvrstila v časopise v oddaljenih krajih, ne da bi omenila, da je stavka. Večinoma pa so bili profesionalni stavkokazi, ki so se preživljali s tem, da so se potepali od mesta do mesta, kjer je bila stavka in se ponujali delodajalcem proti visoki plači. To so propalice, pol divjaki in zloglasni lopovi, v katerih je zamrla vsaka iskrica poštenja in človeške dostojnosti. Ve-

čina teh ljudi je prebila svoja mlada leta pri vojaku ali v kaznilnici in vsak je navadno tudi pretepač, kvartopirec in pijanec, skralka, najgrša smet iz kvartopirskih in vlačugarskih gnezd velikih mest. Navadno je vsak skeb po poklicu oborožen do zob. Kot izurjeni pretepači in nasilniki služijo kapitalistom tudi kot privatni policisti in provokaterji, izživajo stavkujoče in povzročajo kravale in izgrede. Pri delu so navadno za nič. Delajo kolikor se jim zljubi ali pa nič, vsled česar jih sovražijo tudi delodajalci, dasi nikdo ne pokaže tega očitno. V normalnih časih bi takih »delavcev« ne hrpeli v tovarni ali rudniku niti trenotek.

In med to sodrgo je delal tudi stari Dan. Dan za dnem, uro za uro je moral poslušati najostudnejšo govorico, roba-te kletve grdogledih skebov. Največja muka mu je pa bila kadar so stavkokazi lagali o stavkujočih in na vse načine brili norca iz njih. Dan je premagal silno jezo in molčal.

Stavka je trajala že par tednov. Nekega dne med opoldanskim odmorom je Dan sedel na deski zraven stroja in užival svoje borno kosilce. Blizu njega je sedelo pet stavkokazov. Eden izmed njih, razraščen hrust, je zvijal cigareto in pripovedoval »prijetno zgodbo« kakor jo je sam nazval in, ki jo je baje doživel prejšnjo noč. V samotnem delu mesta je v družbi dveh drugih skebov

— tako je pripovedoval — naletel na tri stavkujoče. Takoj so padli po njih in jih prelepli do krvi. On sam je izbil enemu najmanj tri zobe in ponosno je pokazal roko, kjer si je odrgnil kožo. Bilo je vsekakor lahko delo. In ko so stavkarjem dobro premleli kosti, so prileteli policisti in — kar je najmenitnejše — aretirali stavkujoče. Skebu se tako dobro zdelo, ko je končal »zgodbo«, da se je odurno krohotal na ves glas.

Danu je zavrela kri. Premagoval se je dolgo časa in poslušal podle besede skebov. Zdaj pa ne more zadržati več. Mera je polna. Vsaka beseda koščatega skeba ga je zadela bolj, kot bi ga kdo s kolom udaril, ko je lopov med odurnim smehom končal je bilo Danu, kakor da mu je kedo porinil nož v prsa. Zile na vratu so se mu nabrekle, ovneto lice mu je pordečilo in iz oči je švigal plamen. Še predno se je zavedel kaj počne je ošteval skebe vse povprek. Z rezkimi, ogorčenimi besedami jim je očital, da niso vredni, da jih nosi zemlja. Skebje so osupnili in nihče ni črnil besede. Iz brezobnih ust je sipal besede kakor točo in žigosal stavkokaze v splošnem kot najgrši izmeček proletarijata in s tem oštel tudi samega sebe. Nato se je spravil nad družbo, kapitaliste, policijo, sodišče in jih neusmiljeno obdelaval. Vse, kar je imel na srcu zadnjih par tednov je stresel iz sebe.

(Dalje sledi.)

drugi, si zapomnite drugič! Da je družba tega vesnega svojega hlapca že enkrat odpustila in izgnala iz službe, pozneje pa je šlo delavstvu prosiš zanj, da se ga vzame nazaj. Sedaj pa zato psuje šikanira ravno iste in za časa štrajka najbolj laže in agitira, da bi se zlomila slavka.

Sodrug! Vztrajajte in pokažite vrata temu hujskaču, kadar pride h kateremu agitirat za delo! Bodite solidarni do zmage, zmaga mora priti kmalu! Bojkoť vsem nasprotnikom delavstva!

Opazovalec.

Dopisi.

Refraines!

Vsaka večja stavka nudi resnemu opazovalcu zelo interesantne momente; je to boj med toksini in antitoksini, državne uprave, kot delodajalca na eni, a izkoriščanih kot delojemalcev na drugi strani. Kot pri vbrizgavanju antitoksinov nekateri molekuli te-leh odvedo, tako so tudi pri zadnji veliki železnicaški stavki nekateri elementi žalostno razkrili svoje duševne in moralne revščine, razkrinkali se kot tako gnusne kreature, ki naj nikoli več niti ne bleknejo proti socialnemu izkoriščanju in mizeriji. Da navedemo samo dva slučaja, ki nam dokazujejo, kako visoko razredno je vzgojena »v teh težkih dneh, o domovina« zavest železnicaške elite. Postajenačelnik postaje Vuhred-Marenberg, Canjko, sicer človeče, ki pri bellem dnevu nosi znak »Orjune« in njegov odlatus, postajni odpravnik Kokalj, demontirani frančiškaneer sta izjavila glasno in jasno gospodom kontrolorjem, da v nobenem slučaju ne bi štrajkala, bila sta pa prisiljena, ker ni bilo nobenega vlaka. Sodrug! take falote — štrakbreherje si je treba zapomniti, ker ljudje obračajo, mi bodemo pa obrnili. Z »Orjunaši« in ultramontanci ven iz naših organizacij, za izdajalce ni mesta v naših poštenih proletarskih vrstah. Po njih delih jih boste spoznali, je dejal Kristus, in to drži; po smradu jazbeca, po svinjariji — jezuita. Druga islotako fenomenalna pojava je postajenačelnik v Dravogradu - Meži g. P. Ta je odlegnil za dan slavke vsem vse prejemke, sam sebi pa zaračunal, dasiravno se je celo dopoldne 3. avgusta sprehal po bližnjih gozdih in travnikih, celo popoldne pa kopal v Mislinji. Ker pa on kot postajenačelnik nikakor noče veljati v očeh svojih predpostavljanih kot antidržavni element, si je ta dan (3. avgusta) zaračunal češ, glejte in strmite: delal sem. Mož, ki je tako raztrgan, da mu morajo iz Maribora darovati stare bluze kontrolorji, Kocijančič i dr., nima toliko razredne zavesti, da bi saj malo protestiral proti nesramnemu eksploataranju državitvornih nesramnežev. Da bo pa slika popolnejša, pripomnimo, da je omenjeni trpin edini predstavnik radikalnega »U. Č. u kraljevini SHS.« Te gospode smo zapisali na črno tablo in ko pride čas (pomnite proletarci: ta goťovo pride) bomo z njim obračunali.

Boljševik.

Kaj zasluži železničar po 46 letni službi na južni železnici?

Ste radovedni kajne, govori naj naš stari železničar Jakob Hočevnar. On je že toliko let v službi kot svetilničar v Ljubljani na južnem kolodvoru; malo kedaj bolan, kaznovan nikoli, šestinštrideset let vedno v smradu in zaduhlih prostorih, opravljal je vestno in z vso vnemo svojo dodeljeno mu službo. Vpira se nam, da damo duška z vso svojo jezno nad krivico, ker po tolikih letih se ga imenuje skladiščnim delavcem, namesto da se ga nagradi, namesto da se mu da v zahvalo boljšo službo, se ga izpostavlja šikanom, sramoča je to, železničarji pazite na ta slučaj in naj vam bude v poduk. Vse svoje življenje daš podjetniku, polstoletja in za zaslugo in plačilo imaš 100 Din, ako prosiš miloščine. — Gabi se nam več pisali, naj zadosluje. Misli si, kaj imaš železničar po šestinštridesetletni službi.

Kako plašijo socialpatrijoti pekovske pomočnike.

Ljubljanska podružnica pekovskih pomočnikov se je na svojem shodu kompetentno pridružila Zvezi neodvisnih strokovnih organizacij. Toda gospod centralni predsednik si je izmislil nekaj

in sicer to, da plaši pekovske pomočnike, češ Vas bo vodil Praprotnik, ki je komunist. Vas bodo vse pozepri, zato ker bode preveč osiro naslopal ter preveč zahteval od pekovskih mojstrov. Obenem pravi tudi to, da je s. Praprotnik zaposlen v prvi Delavski pekarni, če bode ta komunist notri sploh v Unionu ne bodemo jemali več kruha in če bodo hoteli, da ga jemljemo še naprej, mora ta človek ven. Kakor se čuje je tudi vodstvo pekarnice namignilo, da če bo le kaj zahteval, da bo takoj šel. Da boste vedeli, kako je pri nas, vam povemo tudi to, da je s. Praprotnik zahteval izplačilo nadur, da se je pa izrazil bivši delovodja, ki je bil pozneje radi nerednosti odslavljen, da on ne potrebuje nobenih plačanih nadur in da je zadovoljen če sme delati 10 ur odnosno 12 ur na dan. Vemo dobro kam pes faco moli, prišel bi rad nazaj h koritu, pa dokler bomo mi notri neboš kaše pihal Jaka. Mi bomo kljub izjavi tega patrijota zahtevali, da nam po zakonu o zaščiti delavstva morajo izplačati 50% povišanje nadurnega dela. Poznamo tega gospoda Letarja, kaj vse je on delal proti delavstvu, ko je bil še na svojem konju, zato se bodemo pa tudi sedaj mi znali varovati takih izdajalcev, delavskega pokreta.

Pekovski pomočniki I. delav. pekarnice.

Živilski delavci.

V Ljubljani se nahaja pek, mojster Kavčič, ki se ne ozira na nobene zakone in misli, da je njemu vse dovoljeno, da lahko postopa z delavstvom kakor hoče. Da povemo javnosti, kako izkorišča ta gospod svoje pomočnike in vajence. Delati se prične ob 9. uri zvečer, čeravno je po zakonu dovoljeno šele ob 4. uri zjutraj, da se prične z delom in ti ljudje morajo delati 10 ur dnevno ob sobotah pa 14 do 16 ur. Seveda jih potem še priganja k delu. Posebno se pri tem odlikujeta dva izdajalca pomočnikov, velik klerikalec Jančič in neki Jarše. Ta dva plača malo bolje, drugim pa odleguje. Odlikuje se tudi Helfer, Smrke Anton. Ta človek dela vsaki dan 14 do 15 ur dnevno in se posebno rad hvali, da ima dobro plačo. Priganja posebno vajence, ki morajo delati od 12 ure ponoči do 3 ure popoldne in to je dan za dnevom in se ne zmeni niti obrtno nadzorništvo, če ravno je že naznanila Zveza neodvisnih strokovnih organizacij. Zato zahtevamo od obrtnega nadzorništva, da takoj sestavi komisijo in da prilegajo zraven tudi zastopnike Neodvisne strokovne organizacije, da na licu mesta pregledajo in ugotove vse izkoriščanje pomočnikov in vajencev. Kriva lakega slabega položaja je tudi bivša reformistična socialpatrijotska organizacija, ki se popolnoma nič ni brigala za svoje člane, zato jo je pa tudi razredno zavedno članstvo zapustilo in si ustanovilo res bojno organizacijo, ki bo zastopala interese pomočnikov, ne pa kakor so delali gospodje okoli strokovne komisije in njih centrale. Mesto, da bi delala za nas, je pa izdajala še to kar so pomočniki imeli. Zato pozivljamo vse pošteno misleče živilske delavce, da pokažejo tem izdajalcem delavstva hrbet in se priključijo Zvezi delavcev in delavk živilske industrije in obrti za Slovenijo.

Pekovski pomočniki.

Železničarji.

Popravek.

V »Strokovni Borbi« smo vsled napačnih informacij poročali, da je gospod Ivan Deržič, na dan protestne obustave dela krumiril in delal službo. Po dobljenih poročilih smo se uverili, da to ni res. Storjeno krivico s tem lojalno popravljamo.

Zidanost. Imamo vratarja Srečnik Malija po imenu, kateri se pa noče imenovati za vratarja, ker je poduradnik in imenovan za pisarnika. Moramo pa na žalost konstatirati, da ga ne morejo nikjer za nobeno drugo službo porabiti, se mora mož pač zadovoljiti s službo vratarjev. Torej plačo poduradnika in službo vratarja, to je samo goče pod Obratnim ravnateljstvom južne železnice v Ljubljani, ker imajo dosti para, da imajo poduradnike za vratarje.

Ker nam gospod načelnik na dopis od 22. avgusta 1923 nič ne odgovori, smatramo imenovanje za nadpremičaka g. Armana Alojzija, kot korupčno projekcijo. Da pa pravi gospod načelnik po domače rečeno, da je to sama »fovšija«, to ni resnica. Po tem je zaradi službene obleke ljudi fovšija, ker smo premikalni delavci že čisto raztrgani, da se nam že občinstvo smeje, ko bodemo kmalu hodili v službo v Adamovi obleki.

Prizadeli premikači.

Nesrečni Žeboť je 1. septembra lazil okrog delavnice juž. železnice v Mariboru z nekim debelim gosliničarjem Senico, da bi posredovala v zadevi spontane pasivne rezistence, ki je tam izbruhnila. Ali bolje, da bi za prihodnje volilve nabral glasove za svoj mandat. Ker pa se na shod ni upal, ki je bil v pelek, dasi je Prometna zveza bila klicana, jih je moral slišati. Ali Žeboť je kakor pes, ki ga obliješ z vodo. Strese se in vse je, kakor da ni nič bilo. Vendar je iz maščevanja šel in v »Slovenca« napisal samo le baže ljudi vredno denunciacijo o nekakšnih »nezavisnih« in o ljudeh, ki jih ni tam ni bilo. Mi mariborski železničarji si bomo to zapomnili, gospod Žeboť, ki je v mesini občinski posvefovalnici (samo ne za nas) krvavo gažjan bil...

Grobelno. Sestanek 19. avgusta je bil srednje obiskan.

Novomesťo. Tukajšnji shod NSZO je dobro uspel.

Zalog. Shod 26. avgusta je bil dobro obiskan. Razvila se je po referatu živilna debata.

Maribor. Samih Irdnih, dobrih zaupnikov, do 400 po številu, je bilo 26. avgusta na shodu Maribor gre po poli razredno-zavednega proletarijata.

Litija. Tudi tukaj je bil lepo uspel shod NSZO, ki ga je sklicala trboveljska podružnica.

V Dravogradu, kjer je bil sklican shod 26. avgusta, so bili navzoči tudi »gromovniki« od Amsterdama. Ali slišali so jih in povsili glave.

Spodnja Šiška. Shod 25. avgusta je bil, kakor navadno državnih železničarjev, žalosten. Bilo je navzočih na tem shodu več južnih, kot državnih železničarjev.

Jesenice so sklicale shod NDSO, ki se je vrlo obnesel. Sestanek zaupnikov na predvečer je bil živahen.

Gospodje čistilci Krekičevega »Saveza« bi kaj radi imeli enotno organizacijo pod socialpatrijotsko Krekičevo upravo. Zato se hudujejo, da smo mi NSZO rekli, da takoj razpustimo svojo, če tudi »Savez« razpusti svojo in vsi — člani železničarji namreč, osnujemo enotno, recimo »Splošno železnicaško organizacijo«, seve z novim vodstvom. In to jih, bogme, jezi. Noben birokrat in malomeščanski »delavski voditelj« ne gre rad v penzijo.

»Laž ima kralke noge«, to resnico je izrekel »Železničar« od 15. avgusta t. l. Samo, da se je v očigled te resnice tako zlagal, da je celo postal še krajši, nego najkrajše noge. M. Zorga, kar vedo vsi navzoči na shodu 8. julija t. l. (to »Savezu« ne da pokoja), je Krekiču dokazal vse njegove grehe in zločine, a »Železničar« trdi, da je Krekič vse odbil in je čist in bel, kakor angel. Bel že, ker je v službi belih, čist pa le, če se je umil tisti dan od nog do femena. Ja, ja, dass ist halt dieser Malefizteufel, da se več ne da vleči za nos železničarjev.

IZJAVA.

24 urna stavka železničarjev je pokazala tudi, da so med nami krumirji. »Strokovna Borba« jih je objavila imenoma. Pri tem pa se je zgodilo, kar je pač umevno v takem položaju v katerem se je nahajalo uredništvo »Strokovne Borbe«, da se je zgodila krivica vrlemu borcu železničarjev sodrugu Vahen-u, Kresniku in Rozini. Bili smo napačno poučeni in smo sedaj celo zavedo preiskali. Na samo opravičilo bi sicer ne dali nič, ali na podlagi izpovedb prič iz Zagreba smo dognali, da je bil položaj teh treh sodrugov tako kritičen, da ni preostajalo drugo, nego da so se udali oboroženi sili in peljali vlak — ker je bilo več kot goťovo, da bi pri zoperstavljanju govoril bajonet ali krogla. Zato sedaj to popravljamo, da se ne godi sodrugom krivica.

Uredništvo »Strokovne Borbe«.

Širite »Strokovno Borbo«!

Rudarji.

Državni premogovnik Velenje.

Rudarji v Velenju so proglasili dne 25. t. m. 24 urno profesno stavko v znak solidarnosti z rudarji pri Trboveljski družbi, ki se nahajajo že šesti teden v boju za svoj obstanek, za večji kos kruha. Ker se rudarji zavedajo, da zmaga rudarjev v trboveljskih revirjih, je zmaga ljudi rudarjev pri državnih premogovnikih, ki jih je vlada pripustila na milost in nemilost trboveljskim vampirjem, da jim oni določijo mezde. Stavka je bila javno proglašena v čakalnici na premogovniku potem plakatiranja v noči 24. do 25. t. m. Rudarji so mirno vzeli na znanje proglašavke in so ob 6. uri zjutraj, solidarno vsi kakor eden zapustili delo in se podali vsak na svoj dom. V ponedeljek ob 6. uri zjutraj se je delo zopet začelo.

Kakor povsod, tako so tudi pri nas začeli bruhati ogenj policajsocijalisti »Zarjani« in »Naprejevci«, da bo stavka nam rudarjem veliko škodovala, ker ni bila prijavljena 48 ur naprej pri obratovodstvu. Seveda, da bi iskali povzročitelje stavke. Ti izdajalci pač nočejo slišati, da je povzročitelj stavke le lačen želodec. Ker tem propalcam okoli »Napreja« in »Zarje« ni najmanjša briga za rudarje, so ti lačni ali sili, nagi ali bos, samo da bi se jim pokoravali in v času političnih volitev jim priborili ali obiesali poslanska ali ministrska korita.

Zivel razredni boj!

Zivela solidarnost!

Proletarci, združite se!

PREKLIC.

Podpisana preklucujem vesli, katere sem razširjala pri tukajšnjem trgovcu g. Edvardu Požunu, kot neresnične.

Trbovlje (Loke), 24. avgusta 1923.

Marija Veber.

Za stavkujoče rudarje.

Uslužbenci Jugoslovanske tiskarne: 508.50 Din; Babiš Tršek, Maribor 382.25 dinarjev; Senica, Ljubljana 86.50 Din; Krajnik, kurilnica Maribor 422.25 Din; 183 Gregorčič, Laze 103 Din; čevljarji Roglič, Maribor 165 Din; Senica, Ljubljana 263 Din; Jauk Ivan, Bled 167 Din; Organizovani Radnik 1290 Din; Senica, Ljubljana 194 Din; Praprotnik-Zorgen, Ljubljana 56 Din; 153 Boršner 152 Din; 154 Maljašič 30 Din; s. Kusold (144) 149.50 Din; Divjak in neimenovani, Logatec 70 Din; »Organizovani Radnik«, Beograd 4315 Din; Kovač, Ljubljana 55 Din; Kodrač, Zupanc, Kumše, Druže Vilfan, Maribor 511 Din; Kaiser 208.50 dinarjev; Smrekar 97.50 Din; Bricelj 287 Din; Ojsterc 70 Din; Jamnik 95 Din; Blažič 76 Din; Novak 51.50 Din; Zorga 182.25 Din; Vehar 47 Din; Zorga 159 Din; Uzar, Tržič (105) 52.50 Din. Člani Neod. Strok. Žel. Org.: pola 145 (Završan Franc) 156 Din; pola 158 (Bizjak Karl) 158 Din; pola 159 (Čepeljnik) 180 Din.

»Svoboda«, Bled 100 Din. (Pripominjamo, da je blejska podružnica »Svobode« edina, ki je v tej gigantski borbi rudarjev dejansko pokazala svojo proletarsko solidarnost. Kaj pa ostale podružnice? Morda na tihem simpatizirajo s premogarskimi akcionarji? Ur.); A. K., Tržič 100 Din. — Karič 2.50 Din; Mohorič 5 Din; Zlatnar 10 Din; Žiberl 10 Din; Prešern Alojz 25 Din; Crnigoj 15 Din; Otič 10 Din; Vsi so drž. železničarji v Ljubljani. — Vozovni pregledniki Ljubljana drž. kol. 50 Din. — Člani »Neod. žel. strok. organizacije« so darovali: Vozna skupina drž. žel., pola 174 121 Din; skladiščni delavci juž. žel., pola 148 545.35 Din; osobje kurilnice drž. žel., pola 173 272.40 dinarjev; vozno in postajno osobje južne železnice, pola 149 494.75 Din; vozno in postajno osobje juž. žel., pola 155 in 156 447.75 Din; Elza Olkar 50 Din; Pavlič Hinko 25 Din; Mozelič Anfon 30 Din; snažilci in snažilke južne železnice 57 Din; podružnica Ljubljana I., pola 154 30 Din; podružnica Ljubljana I., pola 153 (Tauer) 152 Din; podružnica Ljubljana I., pola 147 (Oblak) 365.20 Din; Kokalj Franc 10 Din; na polož. št. 225 nabral s. Leban Peter na oddelku 3/IV. obrat. ravn. juž. žel. 100 Din. —

Lasnik: Zveza Neodvisnih Strokovnih organizacij za Slovenijo.

Odgovorni urednik: Pavlič Hinko.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.